

Introductie

Hierbij ontvangt u alweer de achttiende nieuwsbrief van het project 'Een Goed Begin'. Deze nieuwsbrief verschijnt 3 à 4 keer per jaar en is bestemd voor (aanstaande) moeders en vaders, verloskundigen en andere partijen die betrokken zijn bij het project 'Een Goed Begin'. In deze nieuwsbrief leest u een samenvatting van het tweede artikel van Hanneke, een kort interview met coach Annemieke de Mare en zijn er weer interessante weetjes te vinden over het project. Wij wensen u veel leesplezier!

Het tweede artikel van Hanneke Smaling

Recentelijk is er een artikel over de bevindingen van Een Goed Begin verschenen in het internationale tijdschrift

'Infancy'. Voor dit artikel zijn de eerste 133 families bekeken die zowel de eerste als tweede projectafspraken hebben gehad. Hier vinden jullie een samenvatting van het artikel:

Tijdens de zwangerschap bereidt de aankomende moeder zich zowel mentaal als praktisch gezien voor op de komst van haar kindje. Vooral in het laatste trimester van de zwangerschap zullen de meeste aankomende moeders steeds meer gaan nadenken over hun kindje, hoe het straks zal zijn als het kindje er is en hoe zij zelf straks als moeder zal zijn. De moeder gaat haar kindje daarmee steeds meer zien als een eigen persoon met eigen gevoelens, wensen en behoeftes. Dit noemen we het prenataal reflecterend vermogen van moeders. Er wordt gedacht dat deze vaardigheid een belangrijke rol speelt bij hoe de moeder straks met haar eigen kindje zal omgaan.

Verder is uit eerder onderzoek bekend dat als er veel risicofactoren in de omgeving zijn (denk aan weinig steun, financiële problemen, psychische problemen, etc.) dit ook invloed heeft op het gedrag van ouders. Hoe meer risicofactoren, des te meer zorgen en hoe lastiger het voor ouders is om nog alle signalen van hun kindje goed te lezen en daar adequaat op te reageren. Er is daarom onderzocht of de negatieve invloed van risicofactoren direct van invloed is op het gedrag van de moeder of dat dit effect misschien indirect

loopt via een verminderd vermogen om te reflecteren.

Om dit te onderzoeken heeft Hanneke het gedrag van 133 moeders in interactie met hun 6-maanden oude kindje tijdens verschillende taken bekeken. Er is inderdaad gevonden dat prenataal reflectief functioneren het gedrag van moeder met haar kindje voorspelt. Moeders die al tijdens de zwangerschap een beter beeld van hun baby en zichzelf als moeder hebben, blijken beter in staat te zijn de signalen van hun kindje te lezen en daar op een adequate wijze op te reageren. Verder viel op dat moeders die moeite hadden met reflectief functioneren later ook meer hardhandig zijn tijdens meer uitdagende situaties en/of dat zij dan vaker minder goed weten hoe ze op hun kindje moeten reageren dan moeders die al wel een goed reflectief functionerend vermogen laten zien. De invloed van risicofactoren op de mate van gedrag van moeder bleek indirect via het reflectief vermogen te lopen.

Dit onderzoek laat zien dat er al tijdens de zwangerschap factoren zijn die een indicatie kunnen geven van hoe moeders straks met hun kindje zullen omgaan. Risicofactoren zijn vaak lastig of niet altijd even goed te veranderen. Gelukkig is reflectief functioneren iets dat je kunt trainen, dus dat zou moeders die het moeilijk hebben in de toekomst misschien wel kunnen helpen om zo de kans op een goede start te vergroten!

Het volledige artikel kan je vinden via DOI: [10.1111/inf.12137](https://doi.org/10.1111/inf.12137).

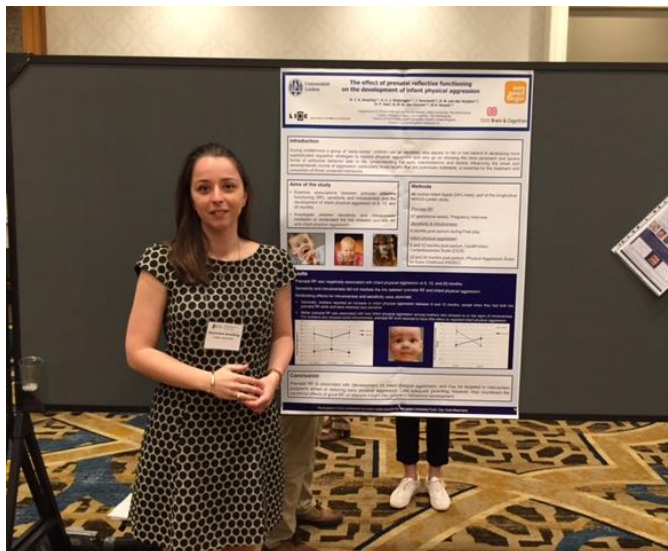

Subsidie LUF voor een congres in New Orleans

Jill en Hanneke hebben beide een travel grand via het LUF (Leids Universiteits Fonds) ontvangen. Zij hebben deze financiële bijdrage gebruikt voor het congresbezoek aan de ICIS in New Orleans. Gefeliciteerd dames! Voor het verslag van het congres, zie hieronder.

Congres New Orleans

Eind mei zijn Jill Suurland en Hanneke Smaling afgereisd naar New Orleans (Louisiana, USA). Daar vond van 26 tot en met 28 mei vond de International Conference on Infant Studies (ICIS) plaats. Dit is een groot congres waarin de nieuwste wetenschappelijke bevindingen rondom de ontwikkeling van baby's en jonge kinderen gepresenteerd worden door onderzoekers uit de hele wereld. Eerder in 2014 hebben Hanneke en Jill dit congres ook al bezocht, toen vond het wat dichterbij huis plaats, namelijk in Berlijn. Hanneke was meteen op de eerste dag van het congres aan de beurt om een posterpresentatie te geven over de rol van reflectief functioneren van moeder en de ontwikkeling van agressief gedrag bij kinderen in de eerste anderhalf jaar van hun leven. Haar poster trok veel aandacht en ze kreeg positieve reacties op haar onderzoek. Op de tweede dag van het congres gaf Jill een presentatie in één van de symposia die georganiseerd waren tijdens het congres. Het symposium ging over de invloed van risicofactoren tijdens de zwangerschap of rondom de geboorte (zoals psychische problemen van moeder, middelengebruik [bijv. roken] en vroeggeboorte) op de ontwikkeling van het kind in de eerste jaren na de geboorte. In haar presentatie ging Jill specifiek in op de rol van risicofactoren tijdens de zwangerschap en stressreactiviteit en regulatie door het autonome zenuwstelsel bij baby's van 6 maanden. Ook Jills presentatie werd positief ontvangen en er werden interessante vragen gesteld vanuit het publiek die weer richting kunnen geven aan verder onderzoek binnen Een Goed Begin. Na het congres hadden Jill en Hanneke ook nog wat tijd over om een bezoek te brengen aan New Orleans zelf en de omgeving rondom New Orleans. Al met al was het een succesvol congres van waaruit we weer met veel nieuwe inspiratie en energie verder kunnen!

DVD

Na de vijfde afspraak krijgen alle gezinnen een DVD waarop de opnames staan van de verschillende afspraken die tijdens het onderzoek hebben plaatsgevonden. Een aantal masterstudenten zijn nu druk bezig met het maken van de DVD's. Ze bekijken alle beelden en maken een selectie die ze samenvoegen op de DVD. Er zijn inmiddels meer dan 100 DVD's verstuurd! Een mooie herinnering voor de moeders en kinderen die hebben deelgenomen. Veel plezier ermee!

Interview met Annemieke de Mare

1. Wat is jouw rol binnen het project 'Een Goed Begin'?

Als gezinscoach ben ik sinds mei 2012 betrokken bij 'Een Goed Begin'. Ik heb meegewerkt aan de werving van jonge (aanstaande) moeders, ik onderhoud contacten met verwijzers zoals verloskundigen en gynaecologen en andere instanties, ik help de onderzoekers met het regelen met de afspraken voor het onderzoek, maar het grootste deel van mijn tijd besteed ik natuurlijk aan het contact met moeder en kind. Dit in de vorm van whatsapp/telefonisch contact, maar vooral door de bezoeken aan huis. Ook begeleid ik moeders naar belangrijke afspraken. Het is de bedoeling dat ik als extra 'hulpverlener' dichtbij de moeder sta. Als er hulp nodig is dan help ik de moeder de weg ernaartoe te vinden. Inhoudelijk is het mijn taak om aan te sluiten bij een moeder. Wat houdt haar bezig, hoe kan ze bij alles wat ze tegenkomt in het leven haar kindje voor in het hoofd houden. Ik probeer een moeder te stimuleren om stil te staan bij haar eigen behoeften, gevoelens, gedachten en gedrag en te zorgen dat ze ook leert de behoeften en gevoelens van haar kindje te begrijpen.

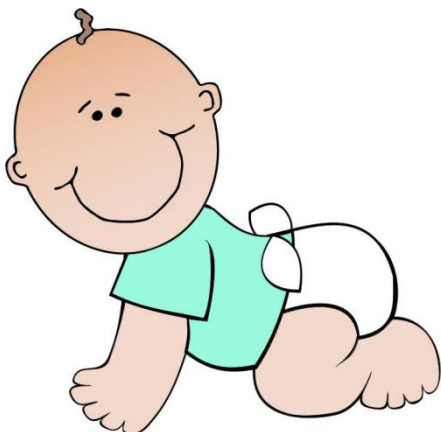

2. Waarom is 'Een Goed Begin' van belang volgens jou?

Een van de doelen van het project is om meer te weten te komen over opvoeding en ouderschap bij jonge moeders. Een goede start van het leven van een baby is van belang omdat het kan meewerken aan een positieve ontwikkeling en de kans op het ontstaan van gedragsproblemen vermindert. Ik vind het mooi dat 'Een Goed Begin' zich richt op kwetsbare jonge moeders om het belang van (preventieve) ondersteuning aan te tonen. In mijn werk heb ik gemerkt dat alle moeders een 'goede' moeder willen zijn. Om hun doel te bereiken is het nodig dat er aandacht is voor de problemen die jonge moeders zelf ondervinden zowel binnen als buiten zichzelf. In mijn ogen is het erg belangrijk dat een moeder leert om goed voor haar eigen lichamelijke-psychische-sociale welbevinden te zorgen om zo ook goed voor haar kind te kunnen zorgen. Nadenken over het ouderschap begint ook bij 'Een Goed Begin' al tijdens de zwangerschap. Ik heb gemerkt dat veel moeders hulp kunnen gebruiken. Er kunnen zoveel verschillende problemen spelen die een belemmerend effect hebben op de gezonde ontwikkeling van een kind en de hechting tussen moeder en kind. Soms hebben moeders zelf bepaalde zaken niet meegekregen in hun eigen gezin van herkomst en soms worden moeders afgeleid door de problemen in de omgeving of hun eigen leven.

3. Kun je een bijzonder moment beschrijven dat je hebt meegemaakt tijdens het project.

Dat is een moeilijke vraag, omdat ik zoveel bijzondere momenten heb mogen meemaken. Ik vind het altijd heel bijzonder als het lukt om een goede band met een moeder op te bouwen. Te zorgen dat ze haar eigen kracht ontdekt. Ik kan er enorm van genieten als iemand zich open durft te stellen voor hulp. Ook vind ik het bijzonder om de groei van een kindje gedurende 2,5 jaar te kunnen volgen, want dat is een mooie ontwikkelingsfase. Leuk ook om te merken dat kinderen gaan praten en elk een eigen naam voor mij verzinnen, echt grappig; ammemieke, mieke, coach miekie, annemama... Ik heb bewondering voor alle jonge moeders die met elk hun eigen achtergrond/problemen hun best doen om zo goed mogelijk voor hun kind te zorgen, het op te voeden en veel liefde te geven. Fijn dat ik stukjes mag mee beleven.

Even voorstellen

Wij zijn Alissa, Navisha en Iris en wij volgen de master Orthopedagogiek aan de Universiteit Leiden. Sinds februari 2016 zijn wij betrokken bij het derde afspraak van 'Een Goed Begin': de afspraak wanneer de kinderen 12 maanden oud zijn. Wij ondersteunen de onderzoekster, zijn verantwoordelijk voor het filmen van de taken tijdens de afspraak en nemen de vragenlijsten door met de moeders. Verder verwerken we een aantal taken en schrijven onze masterscriptie bij dit project. Wie weet tot ziens bij de derde afspraak!

Hartelijke groeten, Alissa, Navisha en Iris

Wist je dat

- Er de komende drie maanden 29 afspraken op de planning staan voor de 12-maanden afspraak?
- Hanneke haar derde artikel komende periode gepubliceerd gaat worden in 'Journal of Abnormal Child Psychology' en haar vierde artikel in 'Infant Behavior and Development'?
- Promovenda Malou op dit moment alweer twee jaar werkzaam is bij Een Goed Begin?
- De zesde afspraak van Een Goed Begin, waarin we onder andere een kinderfeestje vieren, een aantal maanden geleden van start is gegaan?
- We deze maand een symposium organiseren waarbij zo'n dertig studenten hun bijdrage aan Een Goed Begin presenteren?
- We een college over Een Goed Begin hebben gegeven aan alle tweedejaars pedagogiek studenten?
- Je één extra persoon mee mag nemen naar het babylab om vanachter een spiegelruit mee te kijken met de afspraak?

Laatste werkdag Hanneke Smaling

29 april was de laatste werkdag van Hanneke bij het project Een Goed Begin. Ze zal tot en met december nog één dag per week les blijven geven op de afdeling Orthopedagogiek van de Universiteit Leiden. Ook zet ze nog 'de laatste puntjes op de i' voor haar proefschrift, zodat die voor de zomer naar de leescommissie opgestuurd kan worden. Hanneke werkt vanaf 1 mei als onderzoeker bij het VUmc in Amsterdam op de afdeling Sociale Geneeskunde op een project naar het verbeteren van de kwaliteit van leven en palliatieve zorg bij zwaar dementerenden. Hanneke, heel veel succes en plezier op je nieuwe werkplek!

Afscheid

In juni hebben we afscheid genomen van een aantal masterstudenten die vanaf september op het project hebben meegedraaid. Nienke, Maaïke, Anouk, Judith, Marleen, Milou, Maria, Marloes, Arina, Paula, Iris, Merel, Laura, Jannieke, Linsey, Anette en Marianne: wij danken jullie voor jullie inzet en medewerking aan 'Een Goed Begin'. Wij wensen jullie heel veel succes met het afronden van de studie!

Scriptieresultaten

Elk academisch jaar lopen er studenten mee op het project in het kader van hun masterscriptie. Zij doen dan als het ware een mini-onderzoek over een deel van de informatie die wij met het project verzamelen. Omdat velen van jullie nieuwsgierig zijn naar de resultaten van het project en er vaak mooie scripties worden geschreven, brengen wij jullie graag op de hoogte van de bevindingen van onze studenten.

Fenna Mertens heeft in het kader van het masterscriptie gekeken of er een relatie bestaat tussen sensitiviteit van moeder (de mate waarin zij staat is signalen en behoeften van haar kind te begrijpen en op te reageren) en het internaliserende probleemgedrag van kinderen van 20 maanden oud, zoals bijvoorbeeld angstig of teruggetrokken gedrag. Daarnaast is onderzocht of het temperament van het kind hierbij een rol speelt. Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat hoe sensitiever moeder op haar kindje reageert, des te minder internaliserend probleemgedrag het kind laat zien. Ook blijkt uit het onderzoek dat kinderen die hun gedrag en emoties beter kunnen aanpassen en reguleren, lager scoren op internaliserend probleemgedrag. Kinderen die meer negatieve emoties vertonen, scoren juist hoger op internaliserend probleemgedrag. Zowel de sensitiviteit van de moeder als het temperament van het kind zijn dus beide voorspellers van internaliserend probleemgedrag.

Madelon de Mulder heeft onderzocht of roken en het drinken van alcohol door moeder tijdens de zwangerschap gelinkt kan worden aan inhibitie en het vermogen om je aandacht te richten bij kinderen van 12 maanden. Inhibitie is de vaardigheid om je gedrag te kunnen controleren en impulsen te onderdrukken. Problemen met aandacht en inhibitie zouden namelijk voorspellers kunnen zijn voor het later ontwikkelen van ADHD in kinderen. Uit de resultaten kwam naar voren dat roken van moeder tijdens de zwangerschap gerelateerd is aan een verminderde aandacht bij kinderen van 12 maanden. Zelfs op jonge leeftijd is de invloed van het roken van moeder dus al aanwezig. In de toekomst moet onderzocht worden of niet andere factoren, zoals een bepaalde levensstijl van moeders, de link verklaren.

Reageren?

Heeft u suggesties, wilt u reageren op de nieuwsbrief of heeft u een vraag over het project, stuur dan een berichtje naar eengoedbegin@fsw.leidenuniv.nl. U kunt hier tevens terecht voor vragen met betrekking tot de betrokken onderzoekers en coaches. De informatie uit deze nieuwsbrief mag eventueel worden toegevoegd als rubriek aan reeds bestaande nieuwsbrieven binnen de participerende organisaties.

Colofon

Deze nieuwsbrief wordt uitgegeven door 'Een goed begin', een onderzoeksproject van de afdeling Orthopedagogiek van de Universiteit Leiden.

Redactie: H.J.A. Smaling, J. Suurland, M.M.P.G. Noten en D.S. van Adrichem

Contact 'Een Goed Begin': eengoedbegin@fsw.leidenuniv.nl, 071-527 3847 of 071-527 4088